

як в окремих регіонах, так і світі в цілому (доказом цього є нещодавнє поширення лихоманки Ебола, що, окрім чисельних людських жертв, завдало значної шкоди економіці відповідних країн Африки та їх країн-партнерів, а поширення хвороби за межами континенту мало б катастрофічні наслідки для світу);

3) низький рівень економічного розвитку є одним з чинників соціально-політичної нестабільності, що негативно позначається на інвестиційному кліматі країни, перспективах залучення нових і збереженні існуючих іноземних інвестицій, від чого страждають не лише країни-реципієнти, але й інвестори;

4) підвищення рівня економічного розвитку згаданих країн дало б їм можливість брати активнішу участь у міжнародній науково-технічній співпраці, міжнародному поділі праці, міжнародній спеціалізації (на товарах з вищим обсягом доданої вартості) і виробничій кооперації;

б) вирішення гуманітарних, соціальних та інших проблем, пов'язаних з низьким рівнем економічного розвитку окремих країн, потребує значних часових, людських і фінансових ресурсів світової спільноти, які можуть бути використані (після вирішення вищезазначених проблем) для поширення відновлювальних джерел енергії, стимулювання загального розвитку науково-освітнього простору, подолання екологічних проблем, дослідження космосу та досягнення інших цілей подальшого розвитку людства.

Вирішення проблеми нерівномірності економічного розвитку світу матиме вагомий позитивний вплив не лише на відповідні країни, але й світ у цілому. Проте, це спричинить, на нашу думку, низку трансформаційних процесів у світовій економіці, пов'язаних з можливою зміною структури ключових гравців, обсягів операцій на світових ринках тощо. Зокрема, потребуватимуть перегляду засади функціонування ключових світових організацій, наприклад, СОТ, з урахуванням можливої зміни ваги їх учасників у міжнародній економіці. Ці процеси можуть стосуватимуться не лише економічних, але й міжнародних організацій загального спрямування, наприклад ООН (принципи функціонування Ради Безпеки тощо). Зростання обсягів промислового виробництва за рахунок підвищення продуктивності існуючих (у наслідок загострення конкуренції на міжнародних ринках) і створення нових підприємств (в індустріальних країнах нової хвилі) призведе до значного зростання попиту на енергоресурси, що також може бути фактором дестабілізації світової економіки за відсутності достатніх альтернативних джерел енергії. Більше того, значне зростання обсягів промислового виробництва матиме вагомий негативний наслідок для довкілля, що призведе до загострення екологічних проблем. Підвищення рівня економічного розвитку сприятиме зростанню тривалості життя в досліджуваних країнах, що може спричинити зростання кількості населення світу, за відсутності значних змін у темпі приросту населення. Це може призвести до появи нових загроз продовольчій безпеці світу.

Література

1. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.wto.org>.
2. Офіційний сайт Групи Світового банку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://data.worldbank.org>.
3. Офіційний сайт Департаменту статистики щодо ринку праці Міністерства праці США торгівлі [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bls.gov>.

УДК 336.22: 336.227

Оксана ПАВЛЕНКО *

ПОДАТКОВА ГАРМОНІЗАЦІЯ У МІЖДЕРЖАВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

НАЛОГОВАЯ ГАРМОНИЗАЦИЯ В МЕЖГОСУДАРСТВЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЯХ TAX HARMONIZATION IN INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Анотація. В умовах глобалізації економічних процесів залежність податкової системи окремої держави від політики, що провадять інші країни-учасниці світової економічної інтеграції, стає дуже вагомим фактором, який впливає на внутрішню податкову політику окремої країни. Відбувається

* ПАВЛЕНКО Оксана Юрївна / Оксана ПАВЛЕНКО / Oksana PAVLENKO — старший науковий співробітник ДННУ «Академія фінансового управління», e-mail: byglaeva@ukr.net

перехід від регулювання оподаткування на національному рівні на наднаціональний рівень у рамках міжнародної економічної інтеграції.

Аннотація. В условиях глобализации экономических процессов зависимость налоговой системы отдельного государства от политики, что проводят другие страны-участницы мировой экономической интеграции, становится очень весомым фактором, который влияет на внутреннюю налоговую политику отдельной страны. Происходит переход от регулирования налогообложения на национальном уровне на наднациональный уровень в рамках международной экономической интеграции.

Abstract. In the context of globalization of economic processes, the dependence of tax system separate from state policies that are held by other countries-participants of world economic integration, becomes a very significant factor that affects the internal tax policies of individual countries. There is a transition from regulation of taxation at the national level to the supranational level within the framework of international economic integration.

Глобалізація економіки та фінансових ринків сприяли розвитку мобільності капіталів. Зростання мобільності чинників виробництва і пошук оптимальних шляхів розміщення бізнес-підрозділів транснаціональними корпораціями фактично були поштовхом до зміни ролі оподаткування в один із чинників залучення зовнішніх інвестицій.

Мобільність капіталів і їх перетікання з країни в країну несе в собі як позитивні фактори, так і негативні. Перетікання капіталу є позитивним явищем для країн, у які капітали приходять у вигляді інвестицій, створення робочих місць і сплати податків. І хоча глобалізація світової економіки є позитивним процесом, разом з тим вона призвела до запеклої боротьби держав-учасників за залучення інвестицій, сучасних технологій, податків. Як показала практика останніх десяти років, особлива боротьба розгорнулася за податки, маніпулювання ставками яких стало засобом міждержавної боротьби за сучасні технології і капітал. Система податків виконує не лише фіскальну функцію, вона діє як механізм економічного впливу на економіку, її структуру, динаміку, розміщення продуктивних сил, темпи науково-технічного прогресу.

Податкове середовище, у якому діє підприємство, є одним із факторів, які визначають конкурентоспроможність самого підприємства, де оподаткування, система адміністрування, контролю і надання пільг є таким же важливим фактором, як і якість продукції, стратегія маркетингу та система збуту, рівень кваліфікації, технологічний рівень виробництва, доступність фінансових ресурсів. Важко переоцінити значення стимулюючої функції оподаткування для забезпечення конкурентоспроможності держави.

Негативним є те, що всі переваги втрачає країна, з якої такий капітал було виведено. Таким чином, якщо в першій половині ХХ століття за інвестиційні ресурси конкурували суб'єкти господарювання, то в другій половині століття конкуренція розгорнулася між державами. На сучасному етапі розвитку економічних відносин, оподаткування стає новим напрямом конкуренції на міждержавному рівні, що має як свої позитивні, так і негативні сторони.

Конкурентоспроможність держави визначається її здатністю забезпечувати сприятливі позиції національної економіки в системі міжнародних відносин, нарощувати темпи економічного зростання, збільшувати зайнятість та реальні доходи громадян [1]. В умовах, коли фінансові центри мають тісний взаємозв'язок та можливості практично необмеженого перетікання капіталів між ними, роль оподаткування збільшилася в рази. Таким чином, податкова система країни та податкова політика, що впроваджується, є одним із основних елементів конкурентоспроможності держави.

Основними факторами, що впливають на конкурентоспроможність податкової системи країни, є:

- ставки податків і їх кількість;
- прозорі та зрозумілі податкові процедури;
- ефективне та необтяжливе адміністрування;
- низький рівень витрат на адаптацію обліку та звітності за діяльністю підприємства відповідно до національних стандартів.

У процесі глобалізації економічних процесів залежність податкової системи окремої держави від політики, що провадять інші країни-учасниці світової економічної інтеграції, стає дуже вагомим фактором, який впливає на внутрішню податкову політику окремої країни. Відбувся перехід від регулювання оподаткування на національному рівні на наднаціональний рівень у рамках міжнародної економічної інтеграції.

Тенденції гармонізації охоплювали усі сторони функціонування податкового механізму:

- основні показники податкових систем,
- податкове право різних країн,
- проблеми міжнародного подвійного оподаткування і антиоподаткування,
- оподаткування інвестиційної діяльності,
- податкове адміністрування тощо [2].

У законодавстві ЄС відсутній термін «податкова гармонізація». Податкова гармонізація одержала лише непряме відображення в Договорі про функціонування Європейського Союзу та інших установчих документах ЄС [3]. Західні економісти трактують цей термін по-різному. Одні науковці податкову гармонізацію визначають лише як координацію податкової політики — взаємні консультатії і неофіційні домовленості між країнами-членами ЄС відносно ставок окремих податків; інші вважають, що гармонізація означає перехід до єдиної податкової системи і передачу всіх повноважень по визначенню бази і ставок основних податків інститутам ЄС [4].

Вивчення різних підходів до гармонізації національних систем оподаткування в ЄС дозволяє стверджувати, що їм властиві такі цілі:

- привести у відповідність структури податкових систем, порядок стягнення основних видів податків у всіх країнах-членах ЄС;
- забезпечити недискримінаційний податковий режим для всіх його учасників;
- створити умови спрощення податкового контролю в межах Євросоюзу;
- усунути можливість подвійного оподаткування прибутків компаній, що здійснюють діяльність у двох або більше країнах ЄС;
- виключити можливість ухилення від сплати податків і гарантувати надходження відповідних доходів до бюджетів країн-членів [4].

Таким чином, гармонізація податкових систем є процесом приведення у відповідність і взаємної співставності податкових систем різних держав. Цей процес охоплює взаємодію і координацію податкових систем і податкової політики країн, що входять у різні міжнародні групи, наприклад, Європейська економічна спільнота (ЄС), яка є основним предметом цього дослідження.

Література

1. Олейнікова Л.Г. Механізм адміністративного захисту прав платників податків як фактор підвищення конкурентоспроможності національної податкової системи / Л.Г. Олейнікова // Наукові праці НДФІ. — 2011. — № 1. — С. 3—5.
2. Евстигнеев Е.Н. Основы налогообложения и налогового законодательства / Е.Н. Евстигнеев, Н.Г. Викторова. — СПб.: Питер, 2004. — 256 с.
3. Установчі договори Європейського Союзу (консолідовані версії): пер. укр. / М-во юстиції України, Держ. департамент з питань адапт. законодавства; за заг. ред. О. Зеркаль. — К.: Ніка-Прінт, 2010. — 416 с.
4. Дадалко В.А. и др. Налогообложение в системе международных экономических отношений: учебн. пособие / [В.А. Дадалко, Е.Е. Румянцева, Н.Н. Демчук]. — Минск: Армита — Маркетинг, Менеджмент, 2000. — 359 с.

УДК 366.54

Софія ПРИЙМАК *

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ НА РЫНКЕ БАНКОВСКИХ УСЛУГ

EUROPEAN EXPERIENCE OF CONSUMER PROTECTION IN THE BANKING SERVICES MARKET

***Анотація.** Проаналізовано європейське законодавства захисту прав споживачів на ринку банківських послуг. Виділено найпоширеніші види банківських послуг і представлено Директиви ЄС у даній сфері.*

***Аннотация.** Проанализированы европейское законодательства защиты прав потребителей на рынке банковских услуг. Выделены наиболее распространенные виды банковских услуг представлены директивы в данной сфере.*

***Abstract.** Analysis of European consumer protection legislation in the banking market. Highlight the most common types of services and presents EU Directives in this area.*

Протягом останніх кількох десятиріч одним з головних напрямів розвитку соціально-економічних відносин у європейських країнах є поліпшення захисту прав споживачів. Починаючи з 1975 року Європейським співтовариством було розпочато процес адаптації законодав-

* ПРИЙМАК Софія Андріївна / Софія ПРЬИМАК / Sofija PRYIMAK — аспірантка Львівського Національного Університету імені Івана Франка, e-mail: vipshovska@i.ua